

Från
Utbildnings- och
forskningsnämnden

Nämnden för
utbildningsvetenskap

Policy angående plagiering

Bakgrund

Akademiseringen av professionsutbildningar innebär bland annat en ökad inriktning mot vetenskapliga arbetsformer med litteratursökning, datainsamling och analys av data. En följd av denna utveckling är ökade krav på förmåga att följa etablerade konventioner för akademiskt skrivande. Samtidigt visar Högskoleverkets årliga (sedan 2001) sammanställningar av disciplinärenden vid svenska lärosäten att ärenden rörande olika former av plagiering ökar. Möjligheter att köpa och ladda ner texter från Internet ses som ett hot mot akademiska utbildningars integritet. Det gör också den påverkan som modern teknik antas ha på hur studenter skriver texter.

Högskolans insatser för att förhindra plagiering utgår främst från två behov:

- att utbilda studenter så att de behärskar akademiskt skrivande
- och
- att motverka försök till vilseledande plagiering (se policy om vilseledande)

Ambitionen hos högskolan är mot bakgrund av detta att genom förebyggande arbete och framförhållning, bland annat i form av relevant information och utbildningsinsatser, förbättra arbetet med att lära studenter följa god vetenskaplig sed och akademiska former för skrivande i bedömda arbeten samt genom uppföljning och disciplinära insatser minimera antalet disciplinärenden som beror på plagiering.

Övergripande definition av plagiering

Varken i Sverige eller internationellt finns en allmänt vedertagen definition av plagiat. Definitioner av plagiering är såväl historiskt som kulturellt formade och kan ge uttryck för hur plagieringsproblematiken ser ut om man betraktar den som en fråga om upphovsrätt, som en konstnärlig uttrycksform eller som en form för lärande, för att nämna några exempel. Varje definition speglar de prioriteringar och aspekter som lärosätet vill betona. Utgångspunkten i föreliggande dokument är att plagiering kan ses både som ett utbildningsproblem och ett disciplinproblem.

Till grund för arbetet med att förebygga och förhindra plagiering skall följande definitioner och preciseringar läggas:

Plagiering är "att presentera någon annans arbete som sitt eget, vare sig det är avsiktligt eller oavsiktligt".

Definitionen preciseras på följande sätt:

Kategoriseringen "avsiktlig" respektive "oavsiktlig" visar att plagiering kan men inte nödvändigtvis måste ha till syfte att vilseleda. Vetenskapsrådets beskrivning av vetenskaplig oredlighet pekar i en sådan riktning. I och med att Vetenskapsrådet talar om stöld eller

Policy

plagiering av data, till exempel hypoteser eller metoder från annan forskares manuskript, ansökningshandling eller publikation (utan angivande av källa) visar man att vetenskaplig oredlighet i form av plagiering avser avsiktlig plagiering av bärande delar av andra verk, även idéer. En jämförelse kan göras med upphovsrättsliga intrång där avsikt saknar betydelse för vad som betecknas som plagiat och där det är uttryckssättet som bedöms.

Det som i första hand skall betraktas som "någon annans arbete" är sammanställningar av forskning, teori- och metodgenomgångar, resultat, analyser och slutsatser, samt idéer och angreppssätt som framstår som unika bidrag från en annan författare än studenten.

Vad som är "någon annans arbete" begränsas här inte av upphovsrättsliga eller publiceringsrättsliga regler. Även andra studenters anteckningar, öppen källkod, gratisbilder och material som finns fritt tillgängligt på Internet kan betraktas som någon annans arbete. Att en students arbete betraktas som "någon annans arbete" innebär i första hand att studentens hela arbete eller bärande delar av arbetet har skrivits, komponerats, ritats eller designats av någon annan.

"Eget arbete" är de delar av studentens arbete där studenten gör anspråk på "originalitet". Sådana anspråk kan spåras genom hur studenten har utformat sammanställningar av forskning, teori- och metodgenomgångar, resultat, analyser och slutsatser som studenten har presenterat. Såväl allmänspråkliga konventioner i form av till exempel användning av pronomen för att skriva fram vem som talar som akademiska konventioner för att referera andra författare visar på sådana anspråk.

Plagiering som ett försök att "vilseleda" i enlighet med högskoleförordningens 10 kap 2§ definieras som "att avsiktligt och för egen vinning lämna in någon annans arbete som sitt eget vid prov eller när studieprestation annars bedöms".

Skillnaden mot den allmänna definitionen rör avsikt, egen vinning och innebörden av att lämna in. En förutsättning för vilseledande är att det finns en avsikt.

"Egen vinning" avser att handlingen syftar till att ge studenten fördelar. Studenten behöver inte lyckas med att uppnå sådana fördelar. Det räcker med att försöka. I utbildningssammanhang kan vinningen handla om kurs- och utbildningsbevis, möjligheter till studiemedel, bättre betyg och liknande, kanske också erkännande, uppskattning och tillträde till olika nätverk.

Att "lämna in" innebär att lämna in ett arbete för överenskommen bedömning. Av instruktionen för arbetet skall framgå vad som är ett bedömningstillfälle och vad som förväntas vara klart för bedömning vid tillfället.

En konsekvens är att även självplagiering kan bedömas som plagiat när student inte enligt god vetenskaplig sed refererar till ursprungsarbetet trots att det inte handlar om att presentera någon annans arbete som sitt eget. För att studenter skall kunna lämna in hela arbeten som examinerats i andra kurser krävs att de lämnas in för att bedömas om de kan tillgodoräknas i kursen.

Vad som är vilseledande plagiat och vad som är plagiat

Det finns avgörande skillnader mellan plagiering i samband med utbildning, i samband med examination och så som det diskuteras i samband med vetenskaplig oredlighet. Den mest avgörande skillnaden har att göra med vad som kan förväntas av den som skriver och de villkor forskning bedrivs under.

Policy

En färdigutbildad forskare förväntas kunna följa konventioner för god vetenskaplig sed. En forskare har också stöd i sin process av de forskningsgrupper och nätverk man ingår i och publicerade verk genomgår successiv granskning.

En utgångspunkt för högskolans arbete för att motverka plagiering är att studenter befinner sig i utbildning där en målsättning är att de skall lära sig akademiska former för skrivande. Kännedom om till exempel den egna disciplinens skrivregler är en av de saker som tränas i utbildning och som bedöms i examination. Studenten kan avvika från dessa regler genom försök att vilseleda, men också genom missförstånd, bristande förmåga eller slarv, för att nämna några exempel.

I samband med forskning finns en utvecklad granskning inbyggd såväl i forskningsprocessen som genom att forskning replikeras och att verk granskas innan publicering. Studenten berövas motsvarande möjligheter till successiv revidering av skrivningar och korrigerings av misstag. I ett utbildningssammanhang är det viktigt att handledning och oppositionsförfarande fyller en motsvarande roll. Att studenten befinner sig i en utbildningssituation innebär dessutom att det bör finnas en progression i de moment studenten arbetar med. En konsekvens blir att studenten kan förväntas ha bättre förmåga att följa god vetenskaplig sed ju längre han eller hon har kommit i sin utbildning.

En annan utgångspunkt för denna policy, med stöd i forskning, är att plagiering mer sällan beror på oärlighet och försök att vilseleda. Vid hantering av plagiering är det därför lämpligt att skilja mellan bristande kunskaper, försumlighet, brister i förhållande till god vetenskaplig sed och vilseledande.

Definitioner

Bristande kunskaper

- Studenten visar i olika sammanhang vid sidan av bedömningstillfället svårigheter att göra urval i texter, skriva sammanfattningar och göra omskrivningar som måste bedömas som tecken på bristande färdigheter
- Studenten visar i olika sammanhang vid sidan av bedömningstillfället att hon eller han inte behärskar regler och konventioner som måste bedömas som tecken på bristande kunskaper

Försumlighet

- Studentens arbete innehåller mindre inslag av text som överlappar med annans text som kan bedömas som slarvig bearbetning (ett riktvärde kan vara mindre än 2 % av den totala texten och mindre än 20 % av refererade parafrafer)
- Studentens arbete innehåller inslag av text som överlappar med annans text i delar av arbetet som ställer mindre krav på originalitet
- Studentens arbete innehåller brister som i första hand rör hur konventioner för attribuering används och som kan betraktas som ofullständig bearbetning

Brister i förhållande till god vetenskaplig sed

- Studentens text innehåller mindre inslag med överlappande text men i sammanhang där det inte är rimligt att betrakta det som okunskap eller försumlighet
- Studentens text innehåller inslag av överlappande text men i en sådan omfattning att det inte kan betraktas som försumlighet

Policy

Vilseledande

- Bristernas omfattning är så stor att det är orimligt att de kan bero på brister i tillämpning av vetenskaplig sed
- Studenten har tidigare deltagit i samtal om liknande brister.
- Studenten erkänner vilseledande eller bristerna är sådana att de sannolikt talar för vilseledande

Hantering av plagiat

Brister på grund av okunskap eller försumlighet kan inte ligga till grund för anmälan om försök till vilseledande i Sverige. Plagiat som uppkommer genom att en student skriver så väl han eller hon kan skriva skall inte betraktas som försök att vilseleda.

De olika formerna för plagiat skall hanteras på följande sätt:

Hanteras av pedagogisk personal

- Okunskap
- Försumlighet

Anmäls till rektor

- Brister i vetenskaplig hantering
- Försök till vilseledande

Åtgärder för att motverka plagiering

Högskolans åtgärder för att motverka plagiering skall bygga på en helhetssyn. Åtgärderna skall inriktas mot att såväl förebygga, bland annat genom information och utbildningsinsatser, förhindra och upptäcka som att utdöma disciplinära åtgärder.

Se vidare högskolans handlingsplan avseende plagiering och vilseledande.